

הרב שלמה קורח שליט"א
 רב ואב"ד העיר בני ברק, מחה"ס עריכת שולחן י"ג חלקים, שפת מלך ועוד

על זאת אספדה ואילילה

כפי שמרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל היה מתבטא תדיר כי מרא דארעא ישראל הוא מרן הבית יוסף, כך אני אומר תמיד, כי בימינו מרא דארעא ישראל הוא מרן הגר"ע יוסף זצ"ל. דעתי זו, אינה נגועה בנגיעות כל שהן. האמת נר לרגלי, ואותה אני מבטא.
 מרן זצ"ל שימש דוגמא אמיתית לרב המתמסר בכל כוחותיו לרבנות. זכורני איך בשנות רבנותו בעיר תל אביב, היה נוסע מידי יום שלישי לעיר בת ים כדי ללמד ילדים קטנים שיעור תורני ולהשפיע עליהם מאורו.

מרן והרב שלמה קורח

* מדברים שנדפסו במוסף עונג שבת של עתון יום ליום כ"ט במרחשון תשס"ט, ובמוסף חג הפסח י' בניסן תשע"א.

בשנת ה'תשס"ח זכיתי להיכנס אל הקודש פנימה ולהגיש למרן זצ"ל את הספרים שחיברתי לאורך עשרות שנים, בכל מקצועות התורה, ובכללם עריכת שולחן, שו"ת תשובה כהלכה, שפת מלך על הרמב"ם. התרגשות עצומה אחזה בי כל עת הפגישה. זהו יהודי שכל עולמו בתורה, והוא עסוק אך ורק בה. הענוה הנסוכה על פניו, בלטה במיוחד בהגיענו אליו. מרגש היה לראות כיצד הוא מארח אותנו ומקדיש מזמנו לכל גינוני הכבוד. זהו איש אמת שכולו אמת.

ולפי שמרן זצ"ל היה איש ההלכה, ראיתי לצרף כאן מאמר הלכתי, מתאים לעניין, בגדרי הספד, ובדין הספד תלמיד חכם ביום טוב שני של גלויות וכדומה.

* * *

המנהג המקובל מדור דור, שאם יש נפטר בפורים, אומרים צידוק הדין, וכן שבחים ובקשת רחמים. ועושים לו מעמד ומושב אפילו בסגנון המעורר לבכי, ואפילו ביום טוב שני של גלויות. במה דברים אמורים, כשאין מקוננים ומטפחים כדרך כל הספד, שאסור לכל אדם. ולתלמיד חכם בפניו מותר להספיד גם באופן שבוכין ומבכין, בפורים וראש חודש וחנוכה. ואף על פי שהרמב"ם אסר הספד ורק לתלמיד חכם בפניו התיר, כפי שכתב בהלכות יום טוב פרק ו' הלכה כ"ב. ועיין למהרי"ץ בשו"ת פעולת צדיק חלק א' סימן נ"א וחלק ג' סימן כ"ז שהאריך להעמיד המנהג, וכן בסוף שו"ת דברי חכמים.

גדר הספד

מורנו רבי דוד אלעזרי זלה"ה במדרש הגדול כתב, כיצד הוא ההספד, כהספד שרה לאברהם. וכיצד ספד לה, אי אחות אוי סוכנת, ובכה. ומכאן שהספד הוא בדרך נהי וקינה. והנה רס"ג בביאורו בערבי ועל פי הערות מורי זקני בנינו שלום, פירש לספוד לשרה (בראשית כ"ג ב'), סיפור שבחי המת וטוב מעשיו בפרט, עיש"ב.

ומלשון מדרש הגדול מובן שהספד הוא גם שבח, שהרי הוא אומר סוכנת ואחות. אלא שהשבח אומר מתוך נהי וקינה. לפי זה צריך לומר שגם לרס"ג שאומר שבח, הוא בדרך הספד נהי וקינה.

ההספד הוא בקוננות, הענות אינו הספד בכל עניין

ודבר אחד ברור, שהספד הוא קוננות. וכן דבר מבורר, שאם אומרים בדרך שאחד מדבר,

* מתוך עריכת שולחן יורה דעה הלכות אבילות סי' ת"א עמ' רס"ח-רע"ד.

והשאר עונים, הוא מדרך ההספד. ולכאורה היה אפשר לומר כיון שהמשנה במועד קטן כ"ח ע"ב נקטה בנשים, כדתנן, נשים במועד מענות אבל לא מטפחות, משמע שדוקא נשים, כיון שדעתן קלה ודמעתן מצויה, הקילו להן חכמים. או היה צריך לומר שדוקא הספד של נשים הוא שדרכו בכך, ולכן חילקו בו. אבל איש המספיד, אפילו לענות אסור, או בהיפך.

אבל אחר העיון אי אפשר לומר כן, שהרי כתוב בתשובת הגאונים, ומובא בטור יורה דעה סימן ת"א וז"ל, וששאלתם היכא שמספידין בראש חודש, מהו שיאמר צידוק הדין. כך שנינו, נשים במועד מענות אבל לא מטפחות. הלכך, צידוק הדין אם עונין כולן כאחד, מותר. ואם אחד מדבר וכולן עונין אחריו, אסור, ע"כ. הרי מבואר דלאו דוקא נשים, אלא גם אנשים המספידים בכהאיי גוונא חשוב הספד. ועוד מוכח, שאפילו צידוק הדין שהוא הצדקת דין ולא נהי, כיון שהוא נאמר כדרך ההספד, חשיב הספד.

וכן הוא נראה מהקשר לשון רבינו בהלכות אבל פרק י"א הלכה ה' וז"ל, איזהו ענוי, שכולן עונות כאחת. קינה, שאחת אומרת וכולן עונות אחריה וכו'. במה דברים אמורים, בשאר העם שמתו. אבל תלמיד חכם שמת, סופדים אותו במועד וכו', עש"ב. הרי מבואר

מרן והרב שלמה קורח

שגדרי ההספד שווין, שבתלמיד חכם סופדים אותו בקינות. וכן ממה שנקט סופדים אותו, משמע דלעיל לא חשיב הספד אלא ענות. וכן מוכח ומבורר דענות והספד, החלוקה ביניהם היא בדרך אמירת הדברים, אבל תכנם אם הם שבח או מאמרים, אין חילוק ביניהם. והחילוק הוא אם נאמרים בסגנון ענות, או בסגנון קינה. וקרוב לשיטת תשובת הגאונים שצידוק הדין חשיב הספד אם הוא דרך קינה, ואם אינו דרך קינה חשיב כדרך ענות הוא.

לפי זה, מה שהמשיך רבינו לומר אבל לא ביום טוב שני, היינו דוקא הספד של קינה, כי הרי זהו התוכן והחילוקים שבהלכה ד' והלכה ה', להשמיענו מהו ענוי ומהו הספד, ואת מי מספידין ומתי.

אמור מעתה, לדידן שמספידין את המת, כיון שאינו דרך קינה שאחד אומר והשאר עונין, אלא הספדן בעצמו אומר דברים אפילו בדרך בכי ובוכין אחריו, לא חשיב הספד, ואפילו לשיטת רבינו הרמב"ם הוא.

אבל באמת צ"ע, שהרי אם כן לדידן וגם בזמנינו לכל הקהילות, תו אין מנהג ההספד, שאין עתה הדרך שאחד אומר וכולן עונין אחריו, אלא המספיד בלבד אומר. ולכאורה בטל על פי זה איסור ההספד בכל עניין.

אך מה שנראה לאמת, כי מושג ההספד תלוי בדרך ומנהג המקום והזמן. שבזמן הקדמונים היה ההספד על ידי טיפוח וקוננות, שאחד אומר ועונין אחריו. אבל בדורות ומקומות אחרים וכדהשתא, נחשב להספד אפילו שלא על ידי קוננות, אלא כל שהוא בוכה ומבכה אחרים בדבריו על המת, הוא ההספד. ועדיין צ"ב.

בכיה והספד, שני עניינים הם

והנה להלכה פסק רבינו בהלכות אבל פרק י"ג הלכה י' וז"ל, אין בוכין על המת יותר משלושה ימים, ואין מספידין יותר משבעה ימים וכו'. וכן העלה זה מרן ביורה דעה סימן שצ"ד סעיף א', עיש"ב. ומבורר לפי זה, שהספד לחוד ובכיה לחוד. שאם הוא אותו הדבר, אם כן הרי גם כן בשבעה ימים של ההספד בוכין, ואיך יתכן לחלק.

ולכאורה גדולה התמיהה על מרן, שבסימן שד"מ סעיף א' כתב, מצוה גדולה להספיד על המת כראוי. ומצוות שירים קולו לומר עליו דברים המשברים את הלב, כדי להרבות בכיה, להזכיר שבחו וכו', עיש"ב. ואלו שם בסימן שצ"ד פסק, אין מתקשין על המת יותר מדאי וכו', אלא שלושה ימים לבכי, שבעה להספד, עיש"ב. ואם ההספד הוא בבכי ולהרבות

בבכיה, הרי אם כן יבכו שבעה ימים ולא שלושה ימים.

ובמושכל ראשון צריך לומר שכוונת מרן באמרו, מצוה גדולה להספיד על המת וכו', מיירי לפני הקבורה, שאז ההספד צריך להיות כדי להרבות בבכיה. וקצת יש לדייק כך מהלשון.

חילוק בין בכי של קישוי ובין בכי של הספד

אבל מה שנראה לי, וכן מדברי הרמב"ם מבורר, כי שלושה ימים לבכיה, הוא יסוד אחר משבעה להספד. שהבכי הוא על עצם מיתת הקרוב והאהוב, וקושי עליו מפטירתו ועזיבתו, ורחמנות עליו. וכן הוא הלשון בפרק י"ג הלכה י"א, אל יתקשה על מתו יותר מדאי, שנאמר (ירמיה כ"ב י') אל תבכו למת וכו'. אלא כיצד יעשה, שלושה לבכי וכו'. ולעיל מיניה כתב רבינו, אין בוכין יותר משלושה ימים וכו', ע"ש. וכן נקט מרן אין מתקשין וכו' וכנ"ל.

על פי זה, בכי של קושי מותר עד שלושה ימים, וכדאמר רב יהודה אמר רב, כל המתקשה על המת יותר מדאי, על מת אחר הוא בוכה, כדאיתא במועד קטן כ"ז ע"ב. עוד איתא התם, אל תבכו למת ואל תנודו לו יותר מכשיעור. הא כיצד. שלושה ימים לבכי, שבעה להספד, ושלושים לגיהוץ ולתספורת. מכאן ואילך, אמר הקב"ה, אי אתם רחמנים בו יותר ממני, ע"כ. ועיין שם.

ורבינו חננאל שם כתב, מכאן ואילך הרי הוא קישוי, ע"ש"ב. וכוונתו שחכמים שיערו כי בכיו של האדם מכח מזגו וטבעו, שהוא מחמת צער וכאב, נמשך שלושה ימים. אבל מכאן ואילך הוא מבכה את עצמו ובקישוי להוציא בכי.

והמדקדק בדברי חכמים יבין כי לא רק הבכי שיערוהו עד מתי הוא מתוך צער ורחמנות, אלא גם שיערו חריפותו, או בלשונם מרירות, כדאיתא במועד קטן כ"א ע"א לגבי הנחת תפילין, דאסיקנא שם דעיקר מרירה חד יומא הוא. ונפסק להלכה בדברי הרמב"ם פרק ד' הלכה ט', וכן כתב הרא"ש, ע"ש"ב.

לפי זה, אם מספיד בשלושה ימים הראשונים, יכול להיות הספד של קישוי, כגון שיאמר צערו על מת אהוב, וי על דבלי ההוא שופרא בארעא, וכיוצא בזה מחסרוננו ורחמנותו עליו. וכדוגמתו הספדים שנזכרו בפתיחתא דאיכה רבתי, וי על דמטא לבנן, היכי הויתון כיתמי בלא אבא, היכי דמיכתון בטיהרא ובקייטא בלא לבושא ובלא כסו וכו', ע"ש"ב. או לפירוש רבינו חננאל כנ"ל, כל הבכי של השלושה ימים הוא השיעור הטבעי של הצער.

אבל הספד לאחר שלושה ימים הראשונים, אסור שיהיה של התקשות, אלא סיפור

שבחיו מדותיו וצדקתו וכיוצא בזה, ואף על פי שיבכו, כי אין זו בכיה של התקשות על חסרונו כחי ועכשיו הוא כבר מת, אלא מחסרון המעלות ותיקון העולם וכיו"ב, הרי זה בכי שמחמת דברי ההספד, ושרי כל שבעה ימים. וכל שכן לרבינו חננאל, שבודאי אחר שלושה ימים הוא קישוי.

בכיה שמאליה, ובכיה שנגררה

מעתה נוכל להבין כוונת מרן שכתב, ומצותו שירים קולו לומר עליו דברים המשברים את הלב כדי להרבות בבכיה וכו' עיש"ב, שהוא אפילו כל שבעה ימים, כל זמן שאינו בכי של רחמנות וקישוי, אלא נגררו לבכות על ידי שמיעת דברים המשברים את הלב.

ותדע עוד, שהמציאות תוכיחנו, כי רק שארי בשר הקרובים לו, הם שיבכו מקושי פרידתם ממנו, אבל המספיד בודאי לא יבכה מתוך קישוי, שהרי בזמן התלמוד וחכמי ההלכה, היתה זו אומנות, ובשכרם מספידין לבכות ולבכות. וכן הוזכר דנפקא מינה להלכה, בפרק י"ב הלכה א' וז"ל, ההספד כבוד המת הוא, לפיכך כופין את היורשים ליתן שכר

הרב שלמה קורח והרב יצחק יוסף, כנס ההיתחדות עם רבינו יחיא יצחק הלוי, פתח תקוה תשע"ז

עיינינו

בבת

מקוננים והמקוננות וסופדין אותו, עי"ש. ותלמוד ערוך הוא בסנהדרין מ"ו ע"ב.
לאור כל זה, כיון שהבכי הוא מאליו, וההספד הוא ממעשה ההתעוררות לבכות, ויש אנשים ששומעים והם בוכין ויש שאינם בוכין, הכל כהרגל וכטבע בני האדם, על כן כתב מרן, צריך שירים קולו לומר עליו דברים המשברים את הלב, ובודאי קאי לכל השומעים, כי לקרוביו ובני ביתו אין צריך, שהרי לבם יחיל בקרבם ועינם בלא הפוגות תזלנה דמעה.
ובזה מובן מה שבכל הלכות יום טוב מועד ופורים וחנוכה וראש חודש, לא נזכר הבכי אלא מושג ההספד, והוא דבר פשוט, כי בכי הוא דבר המסור ללבב בני אדם ורגשותיהם, ולא שייך ציווי שיעצור אדם לבו ודמעותיו, ולא אסרו אלא בדבר שהוא בידו ומעשיו של האדם, כגון ההספד שלאחר שלושה ימים, שביד האדם שלא לבכות, ולשאר השומעים הוא מחמת דברים המשמיעים להם.

הפרש בין כשכולם עונין או שותקים

ואגב, אפשר להסביר ההפרש בין מענות המותר במועד, כיון שרק אחד אומר והשאר אינם עונין, הרי אין הכרח שהשומעים יבואו לידי בכי. ובאופן זה התירו, דלא חשיב הספד גמור. אבל קוננות, שאחד אומר וכולן עונים, הרי כל אחד מעורר עצמו במעשה לבכות, ובאופן כזה אסרו במועד ופורים וראש חודש וחנוכה, ולתלמיד חכם בפניו התירו.

מכל מה שהארכנו עד כה, יוצא דבר ברור, כשדיברו חכמים בכל מקום על הספד, הוא כפי דרך ההספד הנהוג בזמנם, והוא, כל שהוא דרך קינות,

קהילת "חניכי הישיבות" בארה"ק
בנשיאות מרן הגר"ש קורח שליט"א רב ואב"ד ב"ב

גלה כבוד מישראל

יחד עם כל בית ישראל מבכים אנו מרה את
הסתלקותו לשיבה של מעלה של עטרת תפארת
ישראל, שר התורה, רועה נאמן לעדתו, נר ישראל,
עמוד הימיני, זכה וזיכה את הרבים לאלפים
ולרבבות, פאר הדור והדור,

הראשון לציון הגאון הגדול
רבי עובדיה יוסף זצוקלה"ה

וכל בית ישראל יבכו את
השריפה אשר שרף ה'

חמככים מרח
רבנן ותלמידיהו

שהמספיד אומר וכולן עונין, הוא ההספד שאסרוהו והתירוהו חכמים בתנאים מיוחדים, כגון לתלמיד חכם בפניו התירו, ולשאר אדם אסרו, ולכולי עלמא לאחר קבורה אסור. אבל ענות, שאחד אומר בלבד, מותר. (והרי לשיטת תשובת הגאונים, אפילו צידוק הדין חשיב הספד אם הוא בדרך קוננות, ולא נחשב הספד שאסור אם הוא דרך ענות בלבד). לפי זה, דרשה וסיפור שבחיו וכל דבר המשבר את הלב, תלוי, אם הוא דרך קוננות, חשיב הספד ואסור. ואם דרך ענות, לא חשיב הספד לאסור.

אין ההספד בזמנינו כהספד שדיברו עליו חז"ל

מעתה, מנהג אבותינו ורבותינו על שורש ומקור הדבר עומד, ולכן התירו לומר צידוק הדין ומעמד ומושב וכן דרשות וסיפור שבח, שמספיד אחד אומר, ושאר העם אינם עונין. לפיכך התירו לומר לכל אדם בראש חודש חנוכה ופורים, ואפילו ביום טוב שני. ואין הכרח לומר שאין זה כשיטת רבינו הרמב"ם, שלא אסר רבינו ביום טוב שני אפילו לתלמיד חכם בפניו, אלא בהספד שהוא על הדרך הנזכרת בתלמוד, שהוא הקוננות, וכפי שהוא בעצמו הזכיר בפרק י"א, וכפי שביארנו לעיל הקשר דבריו זה בזה שם.

ולפי מה שהערנו באופן זה יוצא, שבזמנינו כיון שאין מספידין בקוננות המוזכרת בתלמוד, צריך לומר די לנו במה שאנו מחמירין לעצמינו להחשיב ההספד שכדרכינו ולאסור אפילו שאין אחד אומר וכולם עונים, בין בפניו בין לאחר קבורה. אבל יש חילוק,

שאם הוא הספד שאינו דרך דרשה ושבח, אלא דברי קינות ונהי, וכגון אוי ואבוי כי השברנו, אללי כי מחמד העין וכו', וכל כיוצא בדברים אלו, אסור אפילו בדרך קוננות. אבל כשהם דברי דרשה ושבח ודברי תורה מענייני אבילות ובקשות רחמים, אפילו בבכי, כל זמן שאינם בקוננות, מותר בפני כל נפטר בשעת לויתו.

הרב פנחס קורח, הרב שלמה קורח, הרב יצחק יוסף והרב שמעון בעדני

תשובת הרב שלמה קורח שליט"א, והסכמת הרבנים הגאונים: שמעון בעדני, יוסף יעקב צובירי, ומרן הרב עובדיה יוסף

נדפס בספר עריכת שלחן חלק א' עמ' רל"א

לק"י, טו"ב ברחמים אלול, ה'תשנ"ו. לק"ק אוהל שלום, ברוקלין. שלמכון יסגי לעלמין. לשאלתכם בדבר אורח שהוזמן להיות שליח ציבור, ורוצה להתפלל כמנהגו ודלא כמנהג בית הכנסת.

תמיהה עליו למה יעשה כך, אם משום שאינו רוצה לשנות הרגלו ומנהג אבותיו, משום שנאמר ואל תטוש תורת אמן, וכן כדי שלא יתבלבל בשגרת לשונו, והרי נאמר ואהבת לרעך כמוך, ועוד, מה דעלך סני לחברך לא תעביד. וכל שכן שהוא אחד כנגד ציבור שלם, שמאלצם לשנות מנהג אבותם, ומבלבל שגרת לשון ציבור שלם. וכי אחד כנגד רבים חשוב יותר, אדרבה כבוד הציבור עמוד חשוב בהלכה.

וכל זאת אפילו אם אין מתנגדים לו. כל שכן אם יש מן הציבור שאינו רוצה, וגורם על ידי כך למחלוקת, שהיא איסור דאורייתא, וחמורה מעצם התפילה, ויש מן הפוסקים המונים איסור מחלוקת כלאו. ומשנה מפורשת בתחילת פ"ד בפסחים פרק מקום שנהגו, שאסור לשנות מפני המחלוקת.

יתר על כן, לחלק מן הציבור הוא מפקיע שליחותו עליהם. ומרן בשולחן ערוך אורח חיים סימן נ"ג סעיף י"ט פסק, שיחיד יכול לעכב ולומר איני רוצה שפלוגי זה יהיה חזן. וגם רמ"א שכתב שם ודוקא שיהיה לאותו יחיד טעם הגון עי"ש, הנה בנדון דידן אין לך טעם הגון יותר ממה שכתבנו, שהן: א. מחלוקת. ב. שינוי מנהג לרבים. ג. בלבול תפילתם. ד. כבוד הציבור.

ואחד מתנאי השליח ציבור, שיהיה גם מרוצה לעם, וכנזכר שם סימן נ"ג סעיף ד'. ובלי זה נאמר, נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה. ובסעיף כ"ב פסק רמ"א, ואין לאדם להתפלל בלי רצון הציבור. וכל מי שמתפלל בחזקה ודרך אלימות, אין עונין אמן אחר ברכותיו, עי"ש. ולא כתב באלימות, אלא דרך אלימות, כי באלימות הרי הוא פושע, שמקומו לא בחצרות השי"ת. אלא דרך אלימות, היינו שכופה דעתו, אם בעזות פנים או בעושרו וכיו"ב.

ואנחנו בטוחים בעזה"י, כי שאלה זו לא נגרמה על ידם, שהרי העוסקים בתורה וקובעיה ביום ובלילה ומדקדקים במצווה קלה כבחמורה, פשוט להם תשובת דבר זה, ולא יעלה על דעתם לנהוג שלא כדין תורה דמגנא ומצלא.

ושומע לקולינו ישכון בטח ושמ"ר. ולקראת ראש השנה ויום הכפורים, תכתבו ותחתמו בספר החיים ובספר הזכרון ובספר מחילה וסליחה וכפרה. ביקרא דאורייתא.

שלמה קורח.

גם אני מצטרף להנ"ל.
עובדיה יוסף

הנני מצטרף לכל הנ"ל,
והדברים ברורים. ומצוה רבה
להעמיד ההלכה על תלה.
שמעון בעדני

גם אנכי החתום למטה, מצטרף לאשר
פסק זה אליבא דכולי עלמא. ועל כן
באתי על החתום.
יוסף יעקב צובירי

לכ

נציגי קהלת "אהל שלום"

עמנואל ת"ו.

לשאלתכם בדין ודברים שיש לכם עם קהל ביהכ"נ הגר"א על הזכות במבנה החדש לביהכנ"ס וכי נתבעתם לד"ת בבני ברק, ואחר שקבלתם הזמנה מביה"ד הודעתם לביה"ד בכתב ובע"פ היות ואתם שייכים לעדה וקהילה אחרת השונה במנהגיה ורבניה וכו' ויש לכם מעמד שני בתי דין בעיר אחת וזכותכם לבחור בבי"ד שלכם ואף הצעתם רבנים מק"ק יהודי תימן ונדחיתם באמתלאות.

הננו להודיעכם כי זו זכותכם ע"פ ד"ת ובטוחים אנו כי הבי"ד שאליו נתבעתם יודעים את זאת וע"כ אינם יכולים לפסוק או להוציא שום צו ביניים וכ"ש ח"ו כתב סירוב יעוין מהרשד"ם חלק חו"מ סי' יב וכ"כ גאון בדורו מהר"ד כץ בתשובותיו סי' גב חלק טו וכלשונו התקיף בזה הלשון: שאין בני קהל כפופים ועל כן דעתינו דעת הלכה ברורה שאין לכם כל חשש וכל מה שעשו הוא בגדר דעביד דינא לנפשיה מחמת שנוגעים בדבר וכמבואר ב"משכיל דורש" בטעם מינוי סנהדרין מכל שבט ושבט, וכל מאן דעביד

לבני קהל אחר גם אם בני הקהלות האחרות רבים מהם שכל קהל וקהל בענין זה כעיר בפני עצמה וכו' ואין בני קהל ואפי' מרובים יכולים לכופ בני קהל שני ואפי' ההם מעטים והא בהא תליא שאין החכם והראש של הקהל יכול לכופ לחכם מקהל אחר ואין חכם נכנס בגבול חכם אחר אפי' שיהיה אחד אדיר שבאדירים כרבן גמליאל ויהיה השני קטן שבקטנים וכמו שנהג הלכה למעשה מהר"י טאיטאצאט ע"כ תורף דבריו וע"ש בחלק יו"ד סימן קנג ועיין מהר"י אלהאגיו בהל' קטנות סימן ד' ועיין מהר"י קולון סימן קסג.

ואין לכם ראייה יותר גדולה מק"ק בני ברק בעצמם שאפי' בק"ק אשכנז יצ"ו שכולם מעדה אחת חלוקים לב"ד רבים ומורה הוראות חלוקים זה מזה וכל אחד בודאי לא היה לו זכות קיום אם לא היסוד הזה.

וכל שכן שאתם שייכים לק"ק יהדות תימן שהשנויים גדולים ביותר ואתם שואלים את רבותיכם כפי שנהגו אבותיכם.

דינא לנפשיה כתב מהר"י קולון לא תאבו לו ולא תשמעו לו ולא תיראו ולא תערצו ואל ירך לבבכם והתבוננו על נתיבות עולם וכו' עיי"ש.

דבר כח מילואים ופסוקים רבים

יוסף צובירי

אלהאגיו

אנו מברכים את כבוד הרב האגון חו"ד רבי יוסף צובירי שליט"א ומהלך האדה פתאומית, ודיוצא ואכזריו קא אמינא ב ידיו ת' או מהלך ואגדה דקייאלת רצה ודחפן לאימעה. ול פ דין סאוכו לנא. מוצקה יוסף

קיס

עינינו

בבר

הרב שלמה קורח שליט"א
רב ואב"ד העיר בני ברק, מחה"ס עריכת שולחן י"ג חלקים, שפת מלך ועוד

כי לא תשכח מפּי זרעו

ברשות מרנן ורבנן, עמיתי הרבנים הגאונים, וברשות מרנן הרבנים הראשיים, אספר לכם סיפור אחד.

כשהיתה המפולת הרוחנית בשנת תש"ט, שיהדות תימן, ולא רק יהדות תימן אלא כל עדות המזרח, ירדו ממעלתם. באתי אל סבא, הרב עמרם קורח זצ"ל, שהיה הרב הראשי האחרון של תימן, ואמרתי לו, סבא, היהדות תישכח, תראה מה קורה. אמר לי, תביא לי ארבעה ועשרים, כלומר ספר תנ"ך בלשוננו. הבאתי לו. אמר לי, תפתח פה ותראה מה כתוב, ויקם מלך חדש ויעש הטוב בעיני ה', כאשר עשה דוד אביו. תדפדף עוד ותראה מה כתוב, ויקם מלך חדש ויעש את הרע בעיני ה', לא כאשר עשה דוד אביו. וכך, דף אחרי דף. אמר לי, אל תדאג. יהדות אי אפשר למחוק. הקב"ה הבטיחנו (דברים ל"א כ"א) כי לא תשכח מפּי זרעו. זה רק דף נפתח ודף נסגר, דף נפתח ודף נסגר.

הרב שלמה קורח בכנס ההתייחדות בפתח תקוה

ואת זה אנחנו רואים. מה שאתם רואים פה, זה רבע ממה שאנחנו מכנסים במעמדים אחרים, אלפים על גבי אלפים של בני ישיבות. ואני אומר להם, זה הדף שנפתח.

דבר שני, לעניין ספרי תורה, כתבתי על כך בעריכת שולחן ילקוט חיים כרך י"ג,

והבאתי ראיות שאין שום ספר תורה של שום עדה, שהוא כשר לפי הגמרא. מי שרוצה, יכול לראות שם. כולם פסולים לפי הגמרא.

אסיים ברעיון קצר. אמר רב יוסף, אלמלא האיי יומא (חג השבועות), כמה יוסף איכא בשוקא (פסחים ס"ח ע"ב). למה לא אמר, אלמלא האיי יומא לא הייתי רב יוסף.

היום הזה, לימוד התורה, זה לא סגולה להיות רב יוסף. אפילו יום מתן תורה לבדו לא יועיל לך. רק אם יש עמלה של תורה, אתה תהיה רב יוסף. יחודו של היום הזה הוא רק לבדל אותך מהשוק, מהרחוב, לא יותר מזה. זה לבדו ולעצמו לא יועיל. רק אם נלמד תורה יומם ולילה, אפשר להגיע להיות במדרגה של רב יוסף.

אסור בשום פנים ואופן לדבר לשון הרע על עדות וחוגים מישראל. אם מדברים חלילה לשון הרע על עדות מסוימות, אי אפשר לבקש מהן סליחה. אם אדם מדבר על פלוני, הוא יכול לבקש ממנו מחילה. אבל אם אדם מדבר על עדה שלימה, על התימנים, על הפרסים,

הרב שלמה קורח והרב יצחק יוסף

או על כל עדה אחרת, איך אפשר לו להגיע למאות אלפים ולבקש מהם סליחה על שדיבר עליהם. המדבר על עדה שלימה, גדול עונו מנשוא. לכן כולנו אחים, כולנו ירעים. וכל המאבקים ההלכתיים, הלואי שרק אלו ישארו. תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. והאמת והשלום אהבו.

